

Mánudaginn 16. desember 1968.

Nr. 135/1967. **Carl J. Eiríksson** (sjálfur)

gegn

Júlíusi Magnússyni

(Magnús Fr. Árnason hrl.).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómara Hæstaréttar.

Uppboð. Málskostnaður.

Dómur Hæstaréttar.

Áfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 15. september 1967, að fengnu áfrýjunarleyfi 21. ágúst s. á. Krefst hann þess, að hinn áfrýjaði úrskurður verði staðfestur að öðru leyti en því, að stefnda verði dæmt að greiða honum málskostnað fyrir uppboðsdómi, kr. 19.766.00, og svo málskostnað fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst sýknu og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Með skirskotun til forsendna hins áfrýjaða úrskurðar ber að staðfesta hann.

Málskostnaður fyrir Hæstarétti fellur niður.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði úrskurður skal vera óraskaður.

Málskostnaður fyrir Hæstarétti fellur niður.

Úrskurður uppboðsdóms Reykjavíkur 22. maí 1967.

Uppboðsbeiðandi, Magnús Fr. Árnason hæstaréttarlögmaður, hefur krafizt þess f. h. Júlíusar Magnússonar, Breiðagerði 31, að 3. hæð húseignarinnar nr. 3 við Rauðalæk hér í borg, eign uppboðspóla, Carls J. Eiríkssonar verkfræðings, verði seld á nauðungaruppboði til lúkningar eftirstöðvum skulda samkvæmt tveim veðskuldabréfum, kr. 76.066.68 og kr. 52.500.00, samtals kr. 128.566.68, með 8½% ársvöxtum frá 1. júní 1965 til 1. janúar 1966 og 9½% frá þeim degi til 1. júní 1966 og 1% mánaðarvöxtum frá 1. júní 1966 til greiðsludags, enn fremur til lúkningar innheimtulaunum samkvæmt taxta Lögmannafélags Ís-

lands, kr. 12.628.33, og kostnaði við uppboðið, þar á meðal málskostnaði vegna uppboðsmáls þessa.

Uppboðspoli hefur mótmælt því, að gerðin nái fram að ganga. Hann hefur krafizt málskostnaðar úr hendi uppboðsbeiðanda.

Mál þetta var tekið til úrskurðar að loknum munnlegum flutningi, sem fór fram hinn 5. þ. mán.

Í máli þessu liggja fyrir sem rskj. 2 og 3 tvö veðskuldabréf, útgefin til handhafa hinn 14. maí 1952 af Carli J. Eiríkssyni og bæði tryggð með veði í íbúðareign útgefanda í húsinu Rauðalæk 3 hér í borg. Rskj. 2 er að upphæð upphaflega kr. 108.666.66 og er tryggt með 4. veðrétti, en rskj. 3 er upphaflega að upphæð kr. 75.000.00 og tryggt með 2. veðrétti í nefndri eign. Í báðum bréfum er tíðkanlegt ákvæði þess efnis, að ef ekki sé staðið í skilum um greiðslu afborgana og vaxta á nákvæmlega tilteknum gjalddögum, en gjalddagar afborgana og vaxta beggja bréfa er 1. júní ár hvert, þá séu eftirstöðvar þegar í stað í gjalddaga fallnar án fyrirvara. Og þegar svo sé komið, megi láta selja veðið á uppboði án dóms, sáttar eða aðfarar samkvæmt 1. grein laga nr. 57/1949, sbr. 39. gr. laga nr. 95/1947, sbr. 3. gr. laga nr. 18/1887. Bréf þessi eru undirrituð í votta viðurvist og er þinglýst athugasemdalaust 14. júlí 1962.

Uppboðsbeiðandi skýrir svo frá, svo sem og veðskuldabréfin bera með sér, að 1. greiðsla afborgana og vaxta hafi farið réttstundis fram hinn 30. maí 1963 í verðbréfadeild Búnaðarbankans, þar sem bréfin hafa alltaf frá byrjun verið til innheimtu að ósk eiganda þeirra, Júlíusar Magnússonar. Næstu afborgun, sem til féll 1. júní 1964, kveðst uppboðsbeiðandi hafa orðið að innheimta, þar eð uppboðspoli hafi virt að vettugi tilkynningar verðbréfadeildarinnar, sem tíðkanlegar séu, en loks greitt hana 29. júní 1964. Afborgun pr. 1. júní 1965 hafi uppboðspoli lagt inn í Landsbanka Íslands án þess að tilkynna um hana og hafi verðbréfadeildin loksins haft upp á peningunum þar eftir fyrirspurnir víðsvegar. Vísast hér að öðru leyti til yfirlýsingar verðbréfadeildarinnar á rskj. 9.

Þá er um það bil 7—10 dagar hafi verið til gjalddagans 1. júní 1966, hafi uppboðspola verið send tíðkanleg tilkynning, sbr. rskj. 18, sjá og rskj. 19, en þar er getið um, hver bréfin eru og gerð grein fyrir gjalddaga, greiðslustað og greiðslufjárhæð. Þessi tilkynning hafi verið send í almennu bréfi og hafi hún engan árangur borið. Þá hafi uppboðspola verið ritað ábyrgðarbréf 22. júní 1966 og hafi verðbréfadeildin þar tilkynnt honum, að um-

rædd 2 veðskuldabréf væru til innheimtu hjá deildinni og næmi greiðsla alls kr. 30.800.00, og er uppboðspola settur frestur til greiðslu til 5. júlí, ella muni gengið að veðinu án frekari tilkynningar. Vísast hér til rskj. 4 í málinu, og er þessa ábyrgðarbréfs getið sem nr. 9282 á endurriti af lista yfir skrásett bréf send af Búnaðarbanka Íslands, og er endurrit þetta lagt fram í málinu sem rskj. 20. Enn fremur hefur hér að lútandi verið lagt fram sem rskj. 31 vottorð pósthöfnunar, þar sem segir, að bréfastofan hafi hinn 22. júní 1966 tekið við ábyrgðarbréfi nr. 9282, sendandi Búnaðarbanki Íslands, en viðtakandi Carl J. Eiríksson. Tilkynning um bréf þetta hafi verið send Carli hinn 23. júní og sú tilkynning ítrekuð 28. sama mánaðar og enn 8. júlí. Bréfsins hafi aldrei verið vitjað og hafi það verið endursent bankanum 28. júlí 1966.

Uppboðsbeiðandi, Magnús Fr. Árnason hæstaréttarlögmaður, ritar uppboðspola bréf hinn 8. júlí 1966, sjá rskj. 5, og krefur hann þar um allar eftirstöðvar margumræddra veðskuldabréfa, eða samtals kr. 128.566.68, auk vaxta og kostnaðar. Greiðslu þessarar er krafist í síðasta lagi 16. sama mánaðar, ella verði gengið að hinni veðsettu eign. Bréf þetta er sent í ábyrgðarpósti, og svarar uppboðspoli því hinn 20. júlí 1966, sjá rskj. 15. Þar lætur hann uppboðsbeiðanda vita, að afborganir og vextir, er til féllu 1. júní, verði greiddir handhafa eða handhöfum bréfanna án tafar, enda hafi peningarnir verið í geymslu í þeim tilgangi frá gjalddaga bréfanna.

Uppboðsbeiðni er dagsett 21. júlí 1966. Bendir uppboðsbeiðandi á það, að uppboðspoli hafi mátt vita, að bréf þessi væru til innheimtu hjá verðbréfadeild Búnaðarbankans, þar sem þau höfðu jafnan verið, og hefði hann með einu símtali getað fullvissað sig um það, og auðvitað hafi hann getað snúið sér til Júlíusar Magnússonar, eiganda bréfanna, og fengið allar upplýsingar í þessu efni. Allar líkur séu til þess, að uppboðspoli hafi fengið tilkynningu verðbréfadeildarinnar, enda sé undantekning, ef bréf misferst í pósti og þó að þetta bréf hafi samt sem áður misfarizt, hljóti uppboðspoli að hafa fengið a. m. k. eina af þrem tilkynningum um ábyrgðarbréfið 22. júní og hefði þannig átt kost á að kynna sér efni bréfsins, sem þá hefði leitt hann í allan sannleika um greiðslustað. Að öðru leyti sé á það að líta, að enda þótt uppboðspoli hafi enga tilkynninguna fengið, komi það uppboðsbeiðanda ekki til hnekkis í þessu efni, sbr. 39. grein laga nr. 7/1936. Þá bendir uppboðsbeiðandi sérstaklega á það, að uppboðspoli hafi

ekki í svarbréfi sínu á rskj. 15 látið hjá líða að skýra frá því, hvar og hvernig hann hefði komið peningum í geymslu, og slík viðbrögð séu að sjálfsgöðu ekki löguð til að sýna fram á vilja til að standa í skilum. Hvað svo sem annars megi segja um greiðslugetu hans, hafi uppboðspoli átt þess kost að greiða aðeins hinar áföllnu afborganir og vexti, en hann hafi ekki viljað það og hann hafi ekki komið með greiðslur í uppboðsréttinn. Hafi hann þannig gerzt sekur um svo óvenjulega greiðslutregðu, að einsýnt sé að heimila eindögun beggja veðskuldanna að fullu auk kostnaðar.

Af uppboðspola hálfu er vísað til þess, að enginn greiðslustaður sé tiltekinn í veðbréfunum, og komi þá til hin almenna regla kröfuréttar, að greiðslustaður handhafabréfa sé hjá skuldara. Uppboðspoli hafi eðli málsins samkvæmt alls ekkert tilefni til þess að snúa sér til eins eða annars aðilja til að grafa upp, hvar bréfin væru nú niður komin. Þetta hafi hann þó gert, hann hafi hringt til verðbréfadeildar Búnaðarbankans, þegar að því kom, að hann skyldi greiða vexti og afborganir, en sér hafi verið tjáð, að bréfin væru þar ekki til staðar. Tilfærir uppboðspoli samtál sitt við starfsfólk deildarinnar. Kveðst uppboðspoli þá hafa spurt útibússtjóran í Austurbæjarútibúi Búnaðarbankans og spurt, hvort hann gæti deponerað greiðslu þar, og að fengnu jákvæðu svari, hafi hann gert það hinn 27. maí 1966. Hefur uppboðspoli lagt fram kvittanir þar að lútandi fyrir kr. 30.473.37 samtals, og vísast hér til rskj. 11—14.

Uppboðspoli kveðst alls ekki hafa fengið bréf verðbréfadeildarinnar, sem tjáist hafa verið sent fyrir gjalddaga. Hann kveðst heldur ekki hafa fengið tilkynningar um ábyrgðarbréf, sem haldið er fram, að honum hafi verið sendar, sjá rskj. 4, sbr. og rskj. 20. Kveðst hann ekkert hafa vitað í þessu efni fyrr en hann fékk bréf Magnúsar Fr. Árnasonar hinn 18. júlí og þá um hæl hafa látið Magnús vita um greiðslu sína. Þegar á þetta sé litið, telur uppboðspoli, að krafa Magnúsar Fr. Árnasonar hafi ekki verið lögmæt greiðsluáskorun — hann hafi enga heimtingu átt á að fá annað og meira en hinar nýlega áföllnu afborganir og vexti og skuldari handhafabréfs sé alls ekki skyldur til greiðslu, nema að undangenginni lögmætri greiðsluáskorun.

Viðvíkjandi depositio sinni tekur uppboðspoli fram, að enda þótt lög Búnaðarbankans áskilji bankanum ekki rétt til að taka við depositum, þá telji bankastjórnin þó, að slíkar greiðslur megi þar inna af hendi, sjá rskj. 30, sbr. rskj. 29. En þótt vafasöm kynni að teljast heimild Búnaðarbankans til að taka við deposit-

um þann veg, að leysi skuldara samkvæmt almennum reglum, þá sé þó á það að líta, að fyrst svo var, að verðbréfadeild Búnaðarbankans hafi bréfin undir höndum, þá hljóti uppboðspoli að hafa leyst sig undan greiðsluskyldum sínum við það að greiða til þessarar starfsstofu bankans, sem starfi á ábyrgð aðalbankans og hafi fullt umboð hans. Sé í öllu falli ljóst, að uppboðspoli hafi með þessu sýnt bæði vilja og getu til að standa í skilum.

Í þessu máli er um að ræða handhafabréf. Enda þótt uppboðspoli hafi í öll undanfarin skipti greitt af bréfunum í verðbréfadeild Búnaðarbankans, þykir ekki fært að slá því föstu, að hann hafi mátt segja sér sjálfur, að bréfin væru þar framvegis til innheimtu.

Það er ekki sannað gegn eindregnum mótmælum uppboðspola, að honum hafi borizt bréf verðbréfadeildarinnar fyrir gjalddaga og tilkynningar um ábyrgðarbréf deildarinnar eftir gjalddaga, þannig að hann hafi átt færi á að kynna sér verustað skuldabréfanna. Verður því ekki komizt hjá að líta svo á, að með greiðslu inn í Búnaðarbankann hafi uppboðspoli gert það, sem eftir atvikum mátti af honum heimta sem skuldara handhafabréfa.

Þannig verður ekki talið, að á þeim tíma, sem Magnús Fr. Árnason hæstaréttarlögmaður ritaði uppboðspola kröfubréfið á rskj. 5, hafi verið til orðnar forsendur fyrir því að telja allar eftirstöðvar skuldabréfanna í gjalddaga fallnar vegna vanskila. Uppboðspoli skýrir Magnúsi frá því í svarbréfi sínu án verulegrar tafar, að peningar til greiðslunnar séu til reiðu fyrir handhafa bréfanna.

Þegar á þetta er litið, verður ekki talið, að rétt sé að taka til greina kröfu uppboðsbeiðanda. Eftir atvikum þykir þó ekki full ástæða til að úrskurða uppboðspola málskostnað úr hendi uppboðsbeiðanda, og fellur málskostnaður niður.

Þorsteinn Thorarensen borgarfógeti kvað upp úrskurð þennan.

Því úrskurðast:

Umbeðin uppboðsgerð fer ekki fram.

Málskostnaður fellur niður.
